

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS KLAIPĖDOS IR TAURAGĖS APSKRITYSE

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. 8 609 54703, 8 658 42925, el. p. info@vaistaiga.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389.
Atstovo duomenys: Danės g. 17, LT-92117 Klaipėda, mob. 8 609 54703, 8 658 42925, el. p. klaipeda@vaistaiga.lt

Šilalės rajono savivaldybės tarybai

2021-12-15 Nr. TR4-79(5.4E)

Kopija
Šilalės rajono savivaldybės merui
Algirdui Meiženiui

T E I K I M A S

DĖL ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2019-11-29 SPRENDIMO NR. T1-262 “DĖL ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS IR VALSTYBĖS TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO” PAKEITIMO

Šilalės rajono savivaldybės (toliau - Savivaldybė) taryba 2019 m. lapkričio 29 d. priėmė sprendimą Nr. T1-262 “Dėl Šilalės rajono savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau - Sprendimas), kurio 1 punktu patvirtino Šilalės rajono savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas).

Vykdamas Savivaldybės administracinę priežiūrą, buvo įvertintas Sprendimo ir Aprašo teisėtumas ir nustatyta, kad:

1. Sprendimo 2 punktas ta apimtimi, kuria Savivaldybės taryba įgalioja Savivaldybės administracijos direktorių priimti sprendimus „*dėl panaudos sutarčių atnaujinimo (pratęsimo)*“ neatitinka Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau - Įstatymas) 9 straipsnio 4 punkte įtvirtinto viešosios teisės principo, vadovaujantis kuriuo, sandoriai dėl valstybės ir savivaldybių turto turi būti sudaromi tik teisės aktų, reglamentuojančių disponavimą valstybės ir (ar) savivaldybių turto, nustatytais atvejais ir būdais.

Pažymėtina, kad **panaudos sutarties pratęsimo galimybės nei Įstatymas, nei kiti teisės aktai nenumato.**

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintu įstatymo viršenybės principu, įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. To paties straipsnio 8 punktas nustato nepiktnaudžiavimo valdžia principą, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta, tikslų.

Pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje yra konstatuota, kad valstybės ir savivaldybės turto perleidimo santykių reglamentavimas grindžiamas imperatyviu viešosios teisės principu. „*Šis principas reiškia, kad valstybės (savivaldybių) turto tvarkymo teisiniuose santykiuose*

teisėta yra tik tai, kas leista įstatymo“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011-12-14 nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-503/2011; 2015-10-06 nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-502/2015 ir kt.).

Įvertinus tai, jog Įstatymo 14 straipsnio „Valstybės ir savivaldybių turto panauda“ ir kitose Įstatymo nuostatose nėra reglamentuota panaudos sutarties pratęsimo galimybė, taip pat Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 ir 8 punktuose įtvirtintus įstatymo viršenybės bei nepiktnaudžiavimo valdžia principus, darytina išvada, kad savivaldybė neturi diskrecijos teisės spręsti dėl galimybės pratęsti panaudos sutarties terminą ar numatyti kitus, nei Įstatymo nuostatose reglamentuojamus, turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo atvejus, būdus ir sąlygas.

2. Sprendimo 2 punktą ta apimti, kuria Savivaldybės taryba įgalioja Savivaldybės administracijos direktorių priimti sprendimus dėl Aprašo 10.2 papunktyje nurodyto turto perdavimo ir Aprašo 9, 10.2, 12.1 bei kiti punktai, nustatantis galimybę ir atvejus, kai sprendimus dėl Savivaldybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise priima Savivaldybės administracijos direktorius, neatitinka Įstatymo 12 straipsnio 1 dalies, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 26 punkto bei 48 straipsnio 2 dalies, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.957 straipsnio ir Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 4 straipsnio 7 dalies nuostatų, nes sprendimus dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto perdavimo patikėjimo teise gali priimti tik savivaldybės taryba.

Vadovaujantis Įstatymo 12 straipsnio 1 nuostatomis, *„savivaldybėms nuosavybės teise priklausančio turto savininko funkcijas, vadovaudamosi įstatymais, įgyvendina savivaldybių tarybos“*.

Vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 26 punkto nuostatose taip pat imperatyviai nustatyta, jog savivaldybės tarybos išimtinė kompetencija yra *„sprendimų dėl disponavimo savivaldybei nuosavybės teise priklausančiu turtu priėmimas“*. Pagal šio įstatymo 48 straipsnio 2 dalies nuostatą *„savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto savininko funkcijas, susijusias su savivaldybei nuosavybės teise priklausančiu turtu, remdamasi įstatymais įgyvendina savivaldybės taryba“*.

Biudžetinių įstaigų įstatymo 4 straipsnio 7 dalyje taip pat aiškiai nustatyta, kad sprendimą dėl turto perdavimo patikėjimo teise biudžetinei įstaigai priima savivaldybės taryba - *„savivaldybės biudžetinei įstaigai patikėjimo teise perduotas turtas savivaldybių funkcijoms įgyvendinti gali būti savivaldybės tarybos sprendimu perduotas kitai biudžetinei įstaigai pagal įstatymus valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise“*.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.957 straipsnio nuostata, *„patikėjimo teisės steigėju (patikėtoju) gali būti turto savininkas arba kitas įstatymo nustatytas tokią teisę turintis asmuo“*. Tačiau pabrėžtina, kad *„kitas asmuo“* gali būti nustatomas tik įstatymu.

Pažymėtina, kad Įstatymo nuostatos neišskiria išimčių, kad savivaldybės tarybai nuosavybės teise priklausančią turtą patikėjimo teise galėtų perduoti Įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje nurodyti subjektai (savivaldybių institucijos, įstaigos ir organizacijos, savivaldybių įmonės).

Sistemiškai vertinant aukščiau paminėtų teisės aktų nuostatas, atsižvelgiant į tai, kad įstatymai *expressis verbis* nustato, kad savininko funkcijas įgyvendina savivaldybės taryba, ir nei Įstatymo 12 straipsnyje, reglamentuojančiame savivaldybių turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo, nei kituose teisės aktuose nėra nustatyta, kad sprendimus, susijusius su patikėjimo teisės perdavimu gali priimti kitas asmuo (o ne savininkas), darytina išvada, kad tik savivaldybės taryba, įgyvendindama turto savininko funkcijas, turi teisę priimti sprendimus, susijusius su turto perdavimu patikėjimo teise.

Pažymėtina, jog Vilniaus apygardos teismas išnagrinėjęs apeliacinį skundą 2020 m. spalio 6 d. nutartyje (civilinė byla Nr. e2A-1682-933/2020) taip pat konstatavo, jog pagal nutartyje aptartą Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo ir Lietuvos Respublikos turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo teisinį reguliavimą, savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymas gali būti perduotas patikėjimo teise *„tik savivaldybės tarybos sprendimu“*.

Atkreiptinas dėmesys, jog pagal Įstatymo 9 straipsnio 4 punkte įtvirtintą viešosios teisės principą „*sandoriai dėl valstybės ir savivaldybių turto turi būti sudaromi tik teisės aktu, reglamentuojančių disponavimą valstybės ir (ar) savivaldybių turtu, nustatytais atvejais ir būdais*“.

Įvertinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog sprendimą dėl turto perdavimo patikėjimo teise Įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje nurodytiems subjektams (savivaldybių institucijos, įstaigos ir organizacijos, savivaldybių įmonės) gali priimti tik savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto savininko funkcijas įgyvendinanti savivaldybės taryba.

3. Aprašo 7 punktas, nustatantis, jog „*patikėjimo teisė į perduodamą savivaldybės turtą atsiranda nuo Savivaldybės turto patikėjimo sutarties (1 priedas) pasirašymo*“ neatitinka Įstatymo 12 straipsnio 4 dalies reglamentavimo, jog „*patikėjimo teisė į perduodamą savivaldybės turtą atsiranda nuo turto perdavimo patikėjimo teisės subjektui (patikėtiniui) ir turto perdavimo–priėmimo akto pasirašymo*“.

4. Aprašo 13 punktas neatitinka Įstatymo 14 straipsnio 1 dalies nuostatose įvardintų panaudos subjektų, kuriems savivaldybių turtas gali būti perduodamas panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis.

Vadovaujantis Įstatymo 14 straipsnio 1 dalies nuostatomis, savivaldybių turtas panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis taip pat gali būti perduodamas viešosioms įstaigoms – mokykloms; viešosios naudos nevyriausybinėms organizacijoms, teikiančioms nemokamą kompleksinę pagalbą krizinį nėštumą išgyvenančioms moterims ir jų artimiesiems, arba viešosios naudos nevyriausybinėms organizacijoms, teikiančioms nemokamą paliatyviąją pagalbą ir regionų plėtros taryboms.

5. Aprašo 28 punktas neatitinka Įstatymo 15 straipsnio 5 dalies nuostatos, kuri nuo 2021 m. sausio 1 d. papildyta „*regioninės svarbos projektais*“ (2020-11-05 Įstatymo redakcija Nr. XIII-3360).

6. Aprašo 47 punktas, nustatantis, kad „*sprendimą išnuomoti Savivaldybės ilgalaikį materialųjį turtą ne konkurso būdu, siekdami užtikrinti konkurencingumą ir nediskriminuoti atskirų ūkio subjektų, priima turto valdytojai, valdantys Savivaldybės turtą patikėjimo teise*“, neatitinka nuo 2019 m. spalio 1 d. pasikeitusios Įstatymo 15 straipsnio 1 dalies nuostatos (2019-07-25 įstatymo redakcija Nr. XIII-2398), vadovaujantis kuria, „*sprendimą dėl savivaldybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos gali priimti savivaldybės taryba ar jos įgaliota institucija*“.

Pažymėtina, jog Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nuostatoje nurodyta „*turto valdytojo*“ sąvoka yra taikoma tik valstybės turto nuomos atveju. Todėl, priimant sprendimus dėl savivaldybės turto nuomos, „*įgaliota institucija*“ negali būti tapatinama sąvokai „*turto valdytojas*“.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalies nuostatoje įtvirtinta „*savivaldybės institucijos*“ sąvoka, savivaldybės institucijos yra savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba ir savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas.

Pagal Įstatymo 9 straipsnio 4 punkte įtvirtintą „*viešosios teisės*“ principą „*sandoriai dėl valstybės ir savivaldybių turto turi būti sudaromi tik teisės aktu, reglamentuojančių disponavimą valstybės ir (ar) savivaldybių turtu, nustatytais atvejais ir būdais*“.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje yra konstatuota, kad valstybės (savivaldybės) turto perleidimo santykių reglamentavimas grindžiamas imperatyviu viešosios teisės principu. „*Šis principas reiškia, kad valstybės (savivaldybių) turto tvarkymo teisiniuose santykiuose teisėta yra tik tai, kas leista įstatymo*“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011-12-14 nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-503/2011; 2015-10-06 nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-502/2015 ir kt.).

Tokiu būdu, įvertinus Įstatymo 15 straipsnio 1 dalies nuostatas ir šio teikimo 1 punkte nurodytus Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 ir 8 punktuose įtvirtintus įstatymo viršenybės bei nepiktnaudžiavimo valdžia principus, darytina išvada, kad savivaldybės tarybai suteikta teisė įgalioti sprendimus dėl savivaldybės turto disponavimo – nuomos, priimti tik savivaldybės administracijos direktorių, ar savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoją.

Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 36 straipsnio 7 dalies nuostatoje (2020-06-25 įstatymo Nr. XIII-3149 redakcija, įsigaliojo nuo 2020-09-01) yra numatyta ir išskirta speciali išimtis, kai savivaldybei nuosavybės teise priklausanti ilgalaikį materialųjį turtą, perduotą pagal patikėjimo sutartį, gali nuomoti ar perduoti panaudai savivaldybės tarybos nustatyta tvarka LNSS asmens ir (ar) visuomenės sveikatos priežiūros viešosios įstaigos, kurių savininkas (dalininkas) yra savivaldybė.

7. Aprašo 48.4 ir 48.5 punktai neatitinka Įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatytų savivaldybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos atvejų, kai toks turtas gali būti išnuomotas be konkurso.

8. Aprašo 5 priedo „Savivaldybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos konkurso organizavimo taisyklės“ 7.1. punktas, nustatantis, kad pradinis savivaldybės turto nuompinigių dydis yra nustatomas „pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu patvirtintas Nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklės“, neatitinka teisinio reguliavimo, nustatyto Įstatymo 15 straipsnio 6 dalies nuostatoje, vadovaujantis kuria, „**savivaldybės taryba nustato** <...> nuompinigių už <..> savivaldybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo tvarką”.

Pažymėtina, jog, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 18 straipsnio 1 dalies imperatyvia nuostata, „*teisės aktus priima teisės aktų tam įgalioti subjektai*“.

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d. nutarime Nr. KT22-N11/2016 konstatavo, jog „*Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus teisėkūros subjektams, inter alia tai, kad teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; leidžiant teisės aktus turi būti paisoma teisėkūros procedūrinių reikalavimų, taip pat ir tų, kuriuos yra nusistatęs pats teisėkūros subjektas (inter alia 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d. nutarimai)*“.

Įvertinus tai, jog Įstatymo 15 straipsnio 6 dalyje imperatyviai yra nurodoma, kad būtent savivaldybės taryba nustato nuompinigių už savivaldybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo tvarką, taip pat Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 ir 8 punktuose įtvirtintus įstatymo viršenybės bei nepiktnaudžiavimo valdžia principus, darytina išvada, kad savivaldybės taryba neturi teisinio pagrindo tiesiogiai vadovautis Valstybės turto nuomos skaičiavimo taisyklėmis, kurios išimtinai nustato tik valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuompinigių dydžio skaičiavimo tvarką.

Atkreiptinas dėmesys, kad **ir kitos Aprašo nuostatos reikalauja peržiūrėjimo ir atitinkamų pakeitimų** pagal šiuo metu Įstatyme nustatytą ir galiojantį teisinį reglamentavimą.

Pažymėtina, kad vienas iš pagrindinių Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punkte įtvirtintų vietos savivaldos principų – savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principas, vadovaujantis kuriuo savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta aukščiau, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 8 straipsnio 1 dalimi, s i ū l a u:

Šilalės rajono savivaldybės tarybai svarstyti 2019 m. lapkričio 29 d. sprendimo Nr. T1-262 „Dėl Šilalės rajono savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Sprendimo 1 punktu patvirtinto Šilalės rajono savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašo ir Aprašo 5 priedo „Savivaldybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos konkurso organizavimo taisyklės“ pakeitimo klausimą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Vyriausybės atstovo teikimą Savivaldybės taryba turi apsvarstyti artimiausiame posėdyje (bet ne vėliau kaip per 1 mėnesį) ir apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos..

Informuoju Jus ir apie tai, kad Vyriausybės atstovas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 4 punktu, gali nustatyti kitą

teikimo įvykdymo terminą, jeigu bus gautas pagal kompetenciją savivaldybės administravimo subjekto prašymas šį terminą pratęsti. Prašymas nustatyti kitą teikimo įvykdymo terminą turi būti motyvuotas ir pagrįstas.

Atkreipiu Mero dėmesį į tai, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, *meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su šiuo teikimu supažindinti savivaldybės tarybos narius.*

Vyriausybės atstovė Klaipėdos ir Tauragės apskrityse

Daiva Kerekeš